

1.3. Samen Ouder & Goed leven met dementie

Naam deelplan	Samen ouder	Categorie	Het plan levert een bijdrage aan de resultaten van alle 4 de categorieën. De kern zit in 1 en 3.
Resultaten	Cat 1: 2,3,6,8,38,40, Cat 3: 2,3,18,19,37, 39	Organisaties	Solidez (ouderenwerker, sociaal werk,, Steunpunt Mantelzorg Wageningen, Thuis wonen, Kookatelier), Odensehuis, THUIS, Ouderenadviseurs, VCW, Studenten Platform Rode Kruis, CSWO, de bblthk, Onderwijs, Woningstichting, politie VWON, Thuiszorgorganisaties, Praktijkondersteuners Huisartsen, casemanagers dementie, Alzheimer NL afd. Veluwe Grebbe Vallei e.o., Indigo, de Plek, Zingesprek, VGGM

1. Waarom

Wageningen kent een grote groep ouderen, waarvan een deel zich in een kwetsbare situatie bevindt. Ouderen wonen steeds langer thuis. Een toenemende afhankelijkheid en sociaal isolement is voor een groeiende groep van ouderen een dagelijkse realiteit. Toch geldt ook voor deze groep dat je ondanks ziekte, beperking of tegenslag in het leven, zelf veel kan doen om de kwaliteit van leven een positieve draai te geven. Een steuntje in de rug kan helpen om zo goed en zelfstandig mogelijk verder te kunnen gaan. Dat is waar het in het programma Samen Ouder om gaat. Kansen creëren om mensen een zo optimaal mogelijk leefplezier te laten ervaren en veerkracht te behouden of te versterken ongeacht hun ziekte, beperkingen of leeftijd.

Samen Ouder werkt vanuit een integrale op positieve gezondheid gerichte benadering, waarbij vroegtijdige signalering, opbouw van ouderen-netwerken, buurtnetwerken en het organiseren van passende hulp en ondersteuning op maat voor zowel groepen als individuen belangrijke onderdelen vormen.

Door met meerdere partijen samen de uitvoering van dit programma op te pakken bundelen we de expertise op het terrein van sociaal werk, ouderenwerk, psychologische begeleiding (zie deelplan preventieve ondersteuning), mantelzorgondersteuning, omgaan met mensen met dementie en hun naasten en het organiseren van praktische ondersteuning in het normale dagelijkse bestaan. We zetten in op actieve kennisdeling als het gaat om het trainen en begeleiden van vrijwilligers, het combineren van informele en formele zorg, op vraag en gesignaleerde behoefte etc. Door deze samenwerking is een professionaliseringsslag mogelijk die verder reikt dan een enkele organisatie en waarvan de resultaten ten goede komen aan zeer veel inwoners van Wageningen.

2. Voor wie

Alle oudere inwoners 65+ en hun naasten met een vraag (van initiatief tot hulpvraag) van de gemeente Wageningen kunnen een beroep doen op de professionele ondersteuning binnen dit programma. Met speciale aandacht voor mensen die een specifieke werkwijze vragen, zoals bijvoorbeeld mensen met beginnende dementie, allochtone ouderen, ouderen met een lage SES. Naast een collectieve werkwijze is ruimte voor individueel maatwerk en wordt er aangesloten op de vraag en behoefte van de doelgroep.

3. Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat ouderen ervaren dat zij van betekenis zijn voor de samenleving en hebben als doelen:

- Ouderen zijn zo lang mogelijk zelfstandig, actief en doen mee in de samenleving;
- Oudere inwoners kunnen zoveel mogelijk eigen regie houden over hun leven, ook als hun kwetsbaarheid toeneemt;

- Kwetsbare ouderen (en hun naasten) ervaren hun kwaliteit van leven als gemiddeld goed;
- Mensen met dementie en hun naasten kunnen zo lang mogelijk meedoen, zelfstandig en actief blijven;
- Eenzaamheid/ sociaal isolement bij oudere inwoners neemt af;
- Mantelzorgers ervaren steun en voelen zich minder overbelast;
- Samenredzaamheid wordt vergroot in buurten en wijken;
- Beeldvorming rond ouderen wordt positief beïnvloed;
- Maatschappelijk taboe op dementie vermindert en de eigenwaarde/waardigheid van mensen met dementie wordt vergroot;
- Mensen met dementie en hun naasten en professionals die in hun werk te maken hebben met dementie vinden en brengen kennis en informatie als het gaat om 'Goed leven met dementie'.

<i>Resultaat/effect</i>	<i>Concreet doel</i>	<i>indicatoren</i>	<i>monitoring</i>
Kwetsbare ouderen, mensen met dementie ervaren hun kwaliteit van leven gemiddeld als goed	Kansen creëren voor het vergroten van leefplezier/ ervaren welbevinden	Cijfer pijler positieve gezondheid	Ervaringsonderzoeken en/of klanttevredenheids meting
Kwetsbare inwoners ervaren hun gezondheid als gemiddeld goed	Positieve gezondheid bevorderen door stimuleren van meedoen, participatie en zingeving	Cijfer pijler positieve gezondheid en aantal (ouderen)groepen en buurtinitiatieven waarmee we in contact staan	Ervaringsonderzoek en/of klanttevredenheids meting
Inwoners kennen elkaar en hebben interactie met elkaar in hun gebied waarbij invulling van gebied maatwerk is	Ontwikkeling en ondersteuning buurtnetwerken , buurtcirkels	idem	Ervaringsonderzoek en/of klanttevredenheids-meting
Indien nodig worden (kwetsbare) inwoners door de gemeente ondersteund bij het nemen van initiatieven in hun gebied	Ontwikkeling en ondersteuning buurtnetwerken , buurtcirkels	Het aantal deelnemers aan inloop en actieve ontmoetingen	Ervaringsonderzoek
Oudere inwoners kunnen elkaar en andere generaties ontmoeten en gezamenlijk activiteiten organiseren en worden daarin waar nodig gefaciliteerd	Bieden van laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden en deelname aan activiteiten voor buurtbewoners en mensen en kwetsbare ouderen	aantal huisbezoeken. het aantal verwijzingen via de woningstichting, huisarts, thuiszorg aantal signalen	Idem
Eenzaamheid bij oudere inwoners wordt gesignaleerd en waar gewenst wordt op maat ondersteuning geboden bij maatschappelijke participatie/opbouwen van een netwerk	Bieden van een steuntje in de rug en toe leiden naar collectieve activiteiten en buurtinitiatieven d.m.v. kort traject huisbezoeken	aantal huisbezoeken. het aantal verwijzingen via de woningstichting, huisarts, thuiszorg aantal signalen	idem

<i>Resultaat/effect</i>	<i>Concreet doel</i>	<i>indicatoren</i>	<i>monitoring</i>
Mantelzorgers en professionele hulpverleners stemmen de zorgverlening met elkaar af	Actieve kennisdeling Kennis halen en brengen als het gaat om Goed leven bij dementie, samenwerking informele formele zorg	Aantal bijeenkomsten voor mantelzorgers van mensen met dementie. Aantal netwerkbijeenkomsten prof/vrijwilligers	Ervaringsonderzoek en klanttevredenheidsmeting
Mantelzorgers die ondersteuning nodig hebben, krijgen informele en/of formele hulp op maat	Ontwikkelen van mogelijkheden voor meerdaagse zorg pauze momenten	Rapportage pilot	

4. Onderbouwing:

Door de jaren heen hebben de huidige professionals een groot netwerk onder ouderen en hun naasten opgebouwd. Dit netwerk vormt de basis voor kennen en gekend worden, onderlinge hulp en signalering. Met het causaal verband voor leefbaarheid is aan te tonen welke positieve effecten het heeft als mensen elkaar kennen, dingen samen doen enz. Met het concept positieve gezondheid weten we inmiddels ook dat meedoen, plezier hebben, van betekenis zijn en zingeving belangrijke pijlers zijn voor de gezondheid van mensen. Door hierop in te spelen dragen we dus bij aan de gezondheid van de Wageningse ouderen. De aanpak van Solidez is in 2016 door klanten met een 8,5 gewaardeerd.

Odensehuis voorziet is een belangrijke behoefte aan laagdrempelige ondersteuning voor kwetsbare ouderen, mensen met beginnende dementie en hun naasten. Het concept heeft zijn waarde bewezen. De Odensehuis-visie van de sociale benadering van dementie wijst uit dat de werkwijze van Odensehuis resultaat oplevert. Onderzoek (WUR 2016: Sense of Coherence) naar wat bepalend is voor welbevinden/ leefplezier van kwetsbare ouderen, mensen met dementie en hun naasten laat zien dat de professionele benadering van informele zorg kostenbesparend kan werken. De integrale benadering zorgt dat het proces van verouderen wordt vertraagd, mensen de kwaliteit van leven als positiever ervaren wordt en mantelzorgers zich ondersteund voelen/weten (www.odensehuizen.nl).

“Odensehuis in Wageningen is ontstaan als burgerinitiatief en biedt sinds 2013 een professionele innovatieve aanpak voor informele zorg gericht op kwetsbare ouderen, mensen met geheugenverlies, beginnende dementie en hun naasten. Mensen vinden er een veilige plek, een eigen huiskamer waar men zichzelf kan zijn zonder zich te moeten schamen voor de ziekte met alle gevolgen van dien. De kern van het initiatief is dat de deelnemer, zelf de keuze heeft om te bepalen wat hij wil. Deelnemers bepalen wanneer ze willen komen en met wie en hoe lang ze blijven. Sommige deelnemers komen samen of alleen, op een vaste dag of meerdere dagen. Het Odensehuis is voor de vaste bezoekers de lifeline voor meer kwaliteit van leven. Een plek waar de mens en het creëren van kansen voor optimaal leefplezier centraal staat en niet de ziekte of beperking iedereen wordt gestimuleerd in wat er wel kan! Het motto is “Vergeet niet te leven!”

Hoe draagt dit bij aan de Wageningse principes

- We voorkomen snelle achteruitgang en vroegtijdige opname in verpleeghuis (preventie): Door er eerder bij te zijn kunnen we erger voorkomen en een breed scala aan informele ondersteuningsmogelijkheden ontsluiten. Doordat inwoners met een initiatief informatie krijgen die helpend is bij hun aanpak kunnen zij ook problemen in hun buurt, wijk, stad voorkomen.
- We zetten de inwoner centraal: de vraag van de inwoner is bepalend. Het antwoord kan op diverse passende manieren worden verkregen op diverse plekken.
- We doen het samen: de titel van het deelplan zegt het al. Iedereen zet zich in om van samen Ouder een succes te maken, zowel de ouderen zelf, als organisaties die formele (betaalde) hulp/zorg/ondersteuning aanbieden als organisaties die informele zorg/hulp/ondersteuning aanbieden door vrijwilligers, mantelzorgers, burens, familie en vrienden. De partnerorganisaties vormen samen een netwerk van buurtpunten voor een goede informatievoorziening en effectieve wijze van signaleren en uitwisselen.
- We gaan uit van vertrouwen: Iedereen die signaleert moet deze signalen kunnen delen. Ook signalen van niet-deskundigen worden serieus genomen.
- We zoeken actief naar vernieuwing: we zoeken naar vernieuwende arrangementen van hulp en

ondersteuning in combinaties tussen formele en informele hulp, over grenzen heen van bestaande sectoren (wonen, welzijn, zorg) We leren al werkend wat werkt en dragen dit actief uit om zo te zorgen voor kennisdeling en continue verbetering.

BAAT

Hoe geven we invulling aan de mensen- en kinderrechten volgens BAAT: beschikbaarheid, aanvaardbaarheid, aanpasbaarheid en toegankelijkheid

- We starten bij contact en aandacht;
- We spelen in op behoeften;
- Er is ruimte voor maatwerk;
- We werken aan bewustwording en het vergroten van deskundigheid in signaleren en reageren van vrijwilligers en professionals.

5. Aanpak

Samen Ouder staat voor een brede integrale sociale benadering van (kwetsbare) ouderen met specifieke aandacht voor alle levensterreinen en de gehele sociale context met de nadrukkelijke wens om ouderen zelfstandig en actief te laten zijn en blijven, ook als de mate van afhankelijkheid van hulp en ondersteuning toeneemt.

Het programma "Samen Ouder" is onderverdeeld in twee categorieën en omvat 4 hoofdlijnen:
In categorie 1. Ontmoeten en verbinden:

- Samen Ouder in de Buurt: met inzet op ontmoeten, praktische informatie, onderlinge hulp, samen eten of andere preventieve activiteiten ondernemen.

In categorie 3. Vraaggerichte hulp en ondersteuning:

- Zelfstandig blijven: buurtnetwerken met formele en informele passende hulp en ondersteuning.
- Gezond samen Ouder: activiteitenprogramma ontwikkeld op basis van het model positieve gezondheid met aandacht voor alle aspecten van positieve gezondheid.
- Goed leven met dementie thuis.

Categorie 1: Samen ouder in de buurt en zelfstandig blijven:

- a) Laagdrempelige ontmoetingen als basis voor kennen en gekend worden, van betekenis willen zijn voor een ander en intergenerationele, interculturele contacten: via buurtpunten organiseren en faciliteren van inloop -en ontmoetingsmogelijkheden, preventieve activiteiten (informatieve, culturele -en educatieve) voor zowel vitale als kwetsbare ouderen. Buurtpunten bieden ook goede mogelijkheden voor ontmoetingen tussen jong en oud en tussen verschillende groepen. Zoals al plaatsvindt op diverse locaties: Akeleihof, Buurtse Bocht en in het Odensehuis;
- b) Vraagbaak en informatiepunt op het terrein van praktische en mentale ondersteuning van ouderen;
- c) Opzoeken, aanjagen en ondersteunen van nieuwe initiatieven en activiteiten waarbij het uitgangspunt is: Wat willen ouderen zelf en welke ondersteuning is hierbij gewenst?
- d) Onderhouden van de bestaande buurtnetwerken en contacten met ouderengroepen (momenteel netwerk van 35 ouderengroepen) van belang voor onderlinge hulp en als signaleringspunt;
- e) Onderhouden van contacten met mantelzorgers van mensen met dementie, buurtnetwerken en professionele netwerken binnen diverse sectoren;
- f) Begeleiding/coaching pool van 25 -50 vrijwilligers.

Categorie 3:Vraaggerichte hulp en ondersteuning gericht op zelfstandig blijven

- a) Onderhouden bestaande buurtnetwerken waarin onderlinge hulp geboden wordt aan elkaar
 - Inzet van kortdurende oplossingsgerichte ondersteuning na signaal uit het buurt -en of professionele netwerk, zodat de oudere weer zelfstandig verder kan, dan wel toegeleid wordt naar passende hulp of ondersteuning (o.a. inloop, activiteiten, eettafels, informele of formele zorg).
- b) Pilot gericht op passende hulp en ondersteuning voor kwetsbare ouderen:
 - Actieve signalering van kwetsbare ouderen met specifieke aandacht voor de wijk Zuidoost: een gebied waar veel ouderen wonen en relatief niet of nauwelijks voorzieningen zijn
 - Buurtcirkels ontwikkelen met inzet van vitale buurtbewoners en vrijwilligers van Studenten Platform Rode Kruis in de rol van buurt buddy's,maatjes op maat voor mensen met dementie;

- Vervolg geven aan het buurtonderzoek “Je woont hier niet zomaar”
 - Uitwerken van ideeën lijst “Samen Ouder in eigen buurt” voor door en met inwoners van Zuidoost die iets kunnen/willen betekenen voor een ander
- c) Signalerings -en informatiepunt op het terrein “Goed leven met dementie” voor een ieder die er in werk of privé mee te maken heeft:
- Leveren van een bijdrage aan een juiste verwijzing naar relevante informatiebronnen en faciliteren van de beschikbaarheid van informatie over Gezond Samen Ouder & Goed leven met dementie thuis
 - Ontwikkelen van een dementiewijzer voor het beschikbaar stellen van relevante informatie (Wie doet wat en hoe voor mensen met dementie en hun naasten (naar voorbeeld van andere gemeenten))
- d) Informatiebijeenkomsten gericht op het vergroten van de bewustwording van inwoners van Wageningen en maatschappelijke organisaties in kader van landelijke campagne Samen Dementievriendelijk om dementie beter te kunnen herkennen (bijv. voor sportverenigingen, Supermarkt, ouderenbonden, Rotary, Zonnebloem, Kerken)
- e) Bevorderen kennisdeling: Organiseren van informatie -en expertbijeenkomsten met specifieke thema' (bijvoorbeeld: inzet van technische hulpmiddelen, wat vraagt dit aan organisatie) en het faciliteren van netwerklunches voor geïnteresseerde professionals en vrijwilligers uit het Wageningse netwerk
- f) Ontwikkelen van programma Gezond samen ouder op basis van het model positieve gezondheid met aandacht voor alle aspecten van positieve gezondheid. Dit programma wordt ontwikkeld in samenwerking met de partners van deelplan B.

6. Organisatie

Kartrekkers van het deelplan Samen Ouder & Dementie Thuis zijn het Odensehuis en Solidez (Ouderenparticipatie). In de uitvoering wordt samengewerkt met de buurtteams, Steunpunt Mantelzorg en informele zorg, Platform Studenten Rode Kruis, VCW, en Thuiszorg. Daarnaast zoeken we verdere verbreding en verdieping waar gewenst met netwerkpartners zoals: de bblthk, CSWO, Onderwijs, Woningstichting, VWON, Praktijkondersteuners Huisartsen, Casemanagers dementie, afdeling Alzheimer Veluwe Grebbe Vallei e.o., Stichting de Koffer, Indigo, de Plek, Zingesprek e.a.

7. Budget/begroting

BASISINFRASTRUCTUUR		
Activiteit / interventie	Organisatie	Totaal
Categorie 1: Samen ouder in de buurt	Solidez	€ 52.000
Categorie 1: Samen ouder in de buurt/ Actief en Zelfstandig blijven	Odensehuis	€ 48.500
Categorie 3: Ondersteuning op maat	Solidez	€ 123.552
Categorie 3: Buurtcirkels,	Odensehuis	€ 27.500
Goed leven met dementie, Meerdaagse zorgpauze momenten	Odensehuis	€ 15.000
Totaal Categorie 1		€ 100.500

GEFINANCIERD UIT FONDS SAMEN WAGENINGEN			
Activiteit / interventie	Organisatie	prijs/product	Totaal
Categorie 3: Gezond Samen Ouder & Goed leven met dementie	Odensehuis		€ 15.000
Cat 3: Training Investeren in samenwerking: Contact bij dementie voor mantelzorg, professionals en vrijwilligers samen	Odensehuis		€ 6.000
Categorie 3: Buurtcirkels	Odensehuis		€ 5.000
Categorie 3: Programma: Goed leven met dementie	Odensehuis		€ 5.000
Totaal			€ 31.000